

Műhelyriport a MANYE #transpub rendezvényeiről

A MANYE Fordítástudományi Szakosztályának új kezdeményezése, a #transpub, amely a fordítástudomány és tolmácsoláskutatás területéről válogat, népszerűsít új tudományos eredményeket, tudósít konferenciákról, rendezvényekről, és szervez műhelybeszélgetéseket egy-egy aktuális szaktudományos témáról az online térben. Mottónk: Tudományról kötetlenül!

2020. december 18-án került sor a #transpub első online rendezvényére, amelynek témája az *Iránytű a tolmácsolás oktatásához. A kompetenciafejlesztés új fókuszai* című kötet volt (Szabó & Bakti, 2020).

Ez a kötet az „Iránytű-projekt” része, amely egyedülállóan nagyszabású vállalkozás a magyarországi fordítás és tolmácsolás oktatásának történetében. A projekt Klaudy Kinga ötlete nyomán vette kezdetét, és 2017-ben meg is jelent a három nagy részprojektből álló vállalkozás első kötete, az *Iránytű az egyetemi fordítóképzéshez* (Kóbor & Csikai, 2017) címmel, benne 14 tanulmánnyal, amelyek a szakfordítóképzésben zajló komplex oktatási folyamatokat vizsgálták. A tolmácsolás oktatási kérdéseivel foglalkozó második kötet 2020-ban látott napvilágot, és az első kötethez hasonlóan a kompetenciafejlesztés lehetőségeit állítja a középpontba három témakörben: I. Fókuszban a tolmácsolási kompetenciák; II. A kompetenciafejlesztés lehetőségei a tolmácsolási képzésben; III: Tolmácsolás a gyakorlatban. Kompetenciák és tolmácsolási helyszínek.

A #transpub 2020. december 18-án rendezett beszélgetése a szerkesztőkkel és a szerzőkkel lehetőséget biztosított arra, hogy a fordító- és tolmácsoló, illetve –oktató szakma, valamint a szélesebb nyilvánosság megismerhesse a kötetet. A szerzők röviden összefoglalták a tanulmányuk lényegi elemeit, majd kérdésekre válaszoltak, amelyek rendre az oktatók, a hallgatók és a szakma háromszögének egy-egy központi témájához tértek vissza: Hogyan támogathatja a piaci elvárásokat az oktatás? Miként tud megújulni és az új piaci kihívásokra válaszolni a képzés? Hogyan tud a képzés egy-egy részterületen is (susotázs, stilisztika–retorika, bírósági tolmácsolás) gyakorlati ismeretekkel szolgálni a hallgatók számára? A beszélgetés lezárásaként egy rövid interjúban Csikai Zsuzsa beszélt felvételtől az Iránytű-projekt harmadik – fókuszban a műfordítás tematikájú – kötetének előkészületeiről.

A #transpub soron következő, márciusi rendezvényén (2021. március 24-én) egy aktuális jelenséggel, a koronavírus-járványnak, valamint a járvány miatt bevezetett veszélyhelyzeti oktatási környezetnek a fordító- és tolmácsolásra kifejtett hatásairól beszélgettünk egy olyan kötet kapcsán, amely a 2020-as év tavaszi tapasztalatait összegezte. A Tinta Könyvkiadó gondozásában megjelent könyv az ELTE Fordító- és Tolmácsoló Tanszék kiadványa, a *Távolléti oktatás a fordító- és tolmácsolási képzésben. Oktatásmódszertani tapasztalatok a COVID-19 idején* (Seresi et al, 2020) címmel, mely felméréseket és riportokat ad közre tíz tanulmány formájában. A kötetet a szer-

kesztők mutatták be, rendhagyó módon úgy, hogy tulajdonképpen meginterjúvolták a szerzőket. A beszélgetést visszahallgatva átfogó kép rajzolódik ki arról, miként reagáltak a hallgatók és az oktatók a megváltozott, veszélyhelyzeti oktatási környezetre, azaz a távolléti oktatásra, és milyen következményei voltak a távolléti oktatás bevezetésének az oktatásmódszertanra, a teljesítmény értékelésre, illetve a közvetítendő tartalomra, továbbá a tanár–diák és a diák–diák interakcióra, és nem utolsósorban a hallgatók és oktatók attitűdjére, illetve mentális egészségére. A kötet írásából, amiként a beszélgetésből is az a tanulság rajzolódott ki, hogy egyfelől voltak tantárgyak (például bizonyos fordítástechnikai kurzusok), amelyek esetében nem okozott nagy nehézséget az átállás, másfelől azonban olyan tanegységek is voltak (például a szinkrontolmácsolás), amelyeknél igen komoly kihívást jelentett a távolléti oktatás, ráadásul a kitűzött oktatási célok elérése folyamatos újratervezést igényelt az oktatók részéről.

2021 tavaszának kiemelkedő eseménye volt 2021. április 16-án Muráth Judit köszöntése, akinek 75. születésnapja alkalmából ünnepi kötetet készítettek tanítványai, tisztelői és pályatársai. Az impozáns kötet, amely *Tudományterületek találkozása. Köszöntő kötet Muráth Judit tiszteletére* címmel jelent meg (Fata & Fischer, 2021), átfogja a lexikográfia–szaklexikográfia, a szaknyelvoktatás és -kutatás, valamint a fordítástudomány és a terminológiakutatás területeit. Muráth Judit nemcsak értékes kutatásaival gazdagította ezeket a tudományterületeket, hanem magas szintű oktatói munkájával is, hiszen tanárként tanítványok sora számára szolgált követendő példaként. Ez utóbbiról tanúskodik, hogy az ünnepeltet a rendezvényen köszöntötte Schepp Zoltán, a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának dékánja, egykori tanítvány. A pályatársak nevében köszöntőt mondott Klaudy Kinga professzor asszony és Magay Tamás professzor úr, majd a kötet szerkesztői nevében az ünnepelttel és a szerzőkkel, érdeklődőkkel beszélgetett Fischer Márta, a kötet egyik szerkesztője.

A tavaszi #transpub rendezvénysorozat záróeseményét 2021. április 23-án tartottuk, amelynek keretén belül Fóris Ágota *Fordítás és Terminológia, elmélet és gyakorlat* (Fóris, 2020) című monográfiájáról beszélgettünk. A könyv a Károli Gáspár Református Egyetem gondozásában a L'Hartmann Kiadónál jelent meg 2020-ban. A rövid szakmai bemutatás után a szerző fejezetenként ismertette a könyv tartalmát. Az első fejezetben a terminológia környezetéről, szemléletéről, a terminológia alapfogalmairól, valamint a terminológiai iskolákról és irányzatokról kapunk áttekintést. A második fejezetben a fordítás és terminológia viszonyát tárgyalja a szerző, ezen belül a fordítástudomány és a terminológiatudomány kapcsolatát és érintkezési pontjait; a terminológia szerepét a fordításoktatásban; számba vesz néhány fordítói kérdést, valamint megvizsgálja a fordítási projektfolyamat lépéseit, valamint azt, hogy ebben hol és milyen szerepet játszanak a terminológiával kapcsolatos ismeretek; végül a fordításorientált terminográfiáról és a fordítói terminológiai adatbázisokról esik szó. A harmadik fejezet a terminológiát mint a fordítóknak nyújtott információ- és tudásmedzsment-szolgáltatást történeti megközelítésben tárgyalja. A negyedik és az ötödik fejezet egy-egy esettanulmányt tartalmaz a szerző fordítással kapcsolatos terminológiai vizsgálataiból, majd Teresa Cabré „ajtók elméletéből” kiindulva a fordítás modellezésének lehetőségét, ezen belül a fordítás skálafüggetlen hálómódeljét ismerjük meg. A skálafüggetlen hálószerkezet lehetővé teszi a fordítási folyamat dinamikájának a vizsgálatát és a kapcsolódó fogalmi, nyelvészeti és kommunikációs hálózatokon

lejátszódó folyamatok összekapcsolt, egyidejű, vagy ha szükséges, térben és időben elválasztott tanulmányozását. Az informális tartalomismertető után következtek a kérdések arról, mennyiben változott meg a terminológia és a nyelvészet viszonya, és miben mutatkozik meg a terminológia multidiszciplináris jellege. Ezután arról beszélgettünk, milyen stratégiával kezeli a fordító a fogalmi és terminológiai rendszerek különbségeit az egyes nyelvekben és szakmában, illetve hogy a fordítás skálafüggetlen hálómódelje mennyiben jelent áttörést a fordítás modellálásában.

Úgy ítéljük meg, hogy a #transpub online szakmai rendezvényforum sikeres első évadot zárt. A folytatásban is arra fogunk törekedni, hogy teret biztosítsunk a fordítás- és tolmácsoláskutatás új eredményeinek, a szerzőknek, hogy élénkítsük a szakmán belüli kommunikációt. További terveink között szerepel, hogy elindítsunk egy olyan szerzői életpályát bemutató sorozatot, amely az utóbbi évtizedek elismert kutatóinak és oktatóinak a munkásságát mutatja be *LiveHistory* formában.

A #transpub tartalmai a MANYE Fordítástudományi Szakosztályának weboldaláról érhetőek el: <https://manye.hu/szakosztalyok/forditastudomanyi-szakosztaly/>

IRODALOM

- Fata, I. & Fischer, M. (2021, Eds.). *Tudományterületek találkozása. Köszöntő kötet Muráth Judit tiszteletére*. Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar.
- Fóris, Á. (2020). *Fordítás és Terminológia, elmélet és gyakorlat*. L'Hartmann Kiadó.
- Kóbor, M. & Csikai, Zs. (2017, Eds.). *Iránytű az egyetemi fordítóképzéshez*. Kontraszt Plusz Kft.
- Seresi, M. & Eszenyi, R. & Robin, E. (2020, Eds.). *Távolléti oktatás a fordító és tolmácsolóképzésben. Oktatásmódszertani tapasztalatok a COVID-19 idején*. Tinta Könyvkiadó.
- Szabó, Cs. & Bakti, M. (2020, Eds.). *Iránytű a tolmácsolás oktatásához. A kompetenciafejlesztés új fókuszai*. Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó.

Csatár Péter és Veresné Valentinyi Klára